

La mesadad da l'energia deriva da forza idraulica

La forza idraulica è da gronda muntada energetica ed economica per la Svizra e per il Grischun

DA MARTIN CABALZAR

■ **La forza idraulica è la pli impurtanta funtauna d'energia da la Svizra. Ils numerus lais, flums ed auas pussibilteschjan in'enorma produczion d'energia, uschia che 56 pertschient dal consum d'energia pon vegnir cuverts tras l'explotaziun da las auas.**

Grazia a sia favuraivla situaziun geografica e topografica datti en Svizra betg main che 623 centralas d'ovras idraulicas che produceschan summa summarum 36 031 GWh energia per onn. Questa produczion correspunda al diever da passa nov milliuns chasadas da duas persunas. Fin qua deriva l'energia per 56 pertschient or da la forza d'aua e sis pertschient or dad energias fossilas u regenerablas. Ils 36 pertschient restants furman la forza atomara che duai vegnir remplazzada fin 2050 cun energia persistenta. Cun la strategia d'energia 2050 duess il potenzial d'energias regenerablas, cunzunt era da l'energia idraulica, vegnir promovì e meglierà. Uschia vulan ins pudair garantir en l'avegnir in provediment d'energia efficient che protegia en il medem mument las resursas naturalas.

La forza idraulica è da gronda muntada economica tant per las vischnancas sco per il chantun Grischun.

SO

In'energia favuraivla e persistenta

Tenor l'Associaziun svizra per l'economia d'aua è la forza idraulica actualmain la pli favuraivla, la pli efficienta e quella che schanegia il meglier il clima e l'ambient. La forza è er ina da las pli veglias funtaunas d'energia. En il decurs da dus millennis han ils umans sviluppat tecnologias adina pli rufinadas per trair a niz l'aua. Ord optica mundiala vegnan 16 pertschient dal consum d'energia producidos dad ovras idraulicas. La forza idraulica è actualmain la suletta funtauna d'energia indigena che dovra strusch materias primas. Ella na producescha era betg rument u autras emissiuns nuschaivlas ed ella na tschuffroga consequentmain betg il clima. In ulteriur avantatg è che la forza idraulica po vegnir aracunada en temps d'abundanza d'energia per alura vegnir utilisada en temps da scartezza. S'entelli che la realisaziun da

lais da fermada etc. pretenda in'intervenziun en la natira. Igl è perquai impurtant che las stipulaziuns da protezzion vegnian respectadas consequentmain e ch'ins dettia duida atenziun al quantum pretendi d'aua restanta. Mo uschia datti ina garanzia ch'ils conturns d'ovras idraulicas na vegnan betg destruids pervia da l'explotaziun da las auas.

Potenzial per novas ovras è limità

La Svizra nizzegia gia fin qua optimalmain las bunas premissas per ovras d'accumulaziun en las regiuns da muntogna ed ella trai a niz numerus implants installads en ils flums. Tuttina n'èn las pussaivladads da trair a niz la forza idraulica anc betg absorbadas dal tut. Uschia han inschigners sviluppat in sistem che lubescha da trair a niz la pendenza da las ovras idraulicas per producir energia. Quest potenzial vegn valetà cun radund 250

GWh. Ovras pitschnas pudessan ultra da quai er avair interess d'evaluar novs sistems per flums ed auas.

La muntada economica per il chantun Grischun

Dals radund 56 perschient energia idraulica producida en Svizra derivan radund in tschintgavel u radund 7885 milliuns uras kilowatt dal Grischun. Da quels vegnan prest 95 pertschient producidos en 46 ovras electricas grondas che disponan d'ina prestaziun installada da passa 10 MW. Ils ulteriurs tschintg perschient vegnan producidos en 68 ovras pitschnas cun ina prestaziun installada da pli pauc che 10 MW. Ultra da quai datti en il Grischun passa 100 ovras electricas cumbinadas cun il provediment d'aua che produceschan tut en tut bunamain 30 GWh. En in onn mediocher vegnan producidos en il Grischun radund 8000 GWh ener-

gia. En il Grischun sez vegn duvrà radund 1966 GWh. Radund 75 pertschient da l'energia producida en il Grischun vegnan pia exportads en l'ulteriura Svizra u en l'exteriur.

En il Grischun occupeschan las ovras idraulicas radund 5000 emploiads en piazza cumplina. La summa da paja brutta è calculada cun 56 milliuns francs annualmain. Quai è legraivel, tant pli chi sa tracta savens da posts da lavur qualifictgads en las regiuns periferas. Las investiziuns per il mantegniment vegnan inditgadas cun flaivel 42 milliuns ad onn. Da quai è radund 19 milliuns d'attribuir a prestaziuns che vegnan fatgas cun l'agen persunal.

Da muntada per las finanzas communalas e chantunalas

Las prestaziuns da las ovras idraulicas en furma da tschains d'aua èn d'eminente

muntada tant per numerusas vischnancas sco per il chantun. Per l'utilisaziun da la forza idraulica han las ovras da pajar taglias d'aua al chantun ed a las vischnancas da concessiun. Sulettmain ovras pitschnas da main che 1000 kilowats prestaziun brutta èn deliberadas da questa obligaziun. Tut en tut incasseschan chantun e vischnancas annualmain radund 86 milliuns per questas prestaziuns. En radund tschintg pertschient da las vischnancas grischunas correspundan ils tschains d'aua a passa 30 pertschient da las entradas totalas. En pressapauc il medem dumber da vischnancas munta la cumpart tranter 20 e 30 pertschient ed en ca. 10% da las vischnancas tranter 10 e 20 pertschient.

En trais pertschient da las vischnancas grischunas munta l'entrada per persuna vi dal tschains passa 4000 francs. En ina singula vischnanca correspunda la media schizunt a 14 000 francs per persuna. En radund tschintg pertschient tar passa 2000 per persuna. En la bieras vischnancas concessiunaras giascha l'entrada per chau dentant enturn 1000 francs. Dentant era las vischnancas senza concessiuns profitan da las entradas dals tschains d'aua. Dad ina vart pajan las vischnancas da concessiun sis pertschient da lur tschains d'aua sco cumpart da solidaritad en in fond intercommunal da golvaziun. Da l'autra vart rinforzan las entradas dal chantun or da la forza idraulica sia forza finanziaria, rinforzond uschia la golvaziun da finanzas.

Entradas da taglia e prestaziuns en natirialias

Sper ils tschains d'aua incasseschan las vischnancas summas considerablas sco taglias sin chapital e gudogn, taglias da cultus, taglia d'attribuziun e d'immobilias en la summa totala d'annualmain 57 milliuns. Ils contracts da concessiun cuntengan dentant era cunvegnientschas davart la furniziun d'energia da preferenza a las vischnancas concessiunarias ed al chantun. Per il niz da questa energia procura la Grischelectra.